

1 Tesalonike

Pauloŋe Tesalonike yengât akmâ Anutu mepaimŋe miep.

¹ Nâ Paulo akto galalogâtne Sila akto Timoteo nenŋe Tesalonike kepian gâtŋe Anutu Ewenenŋe akto Humonenŋe Yesu Kristo yâkgât kâmotyetŋe ye oloŋyegiat aregât kulem esenŋe ire kulemgoen. Yengât hin nâŋgân. Anutuŋe yengât okot âlep akyengimbo biwiyenŋe sândugeâkgât nâŋgân.

² O galalupne, ye hârokgât hokboâk hokboâk Anutu mepaimŋe mem ulilanŋmaen. ³ Amâ hingât. Ye biwiyenŋe Yesugâlân katmâ okot âlep aganŋmai aregât agak meme âlepŋe mem âgâmai. Akto Humonenŋe Yesu Kristo are lâmgom han biwi golâk manmai aregât âiâk âlepŋe memâk manbiâ biwiyenŋe bo hionŋmap. Aregât Anutu Ewenenŋe mepaimŋe memaen.

⁴ Galama nen hin nâŋgâmaen. Anutuŋe han kalem akyengim mem kepilâyegep.

⁵ Hain akyengiepgât pat âlep den mem arim makyengiennŋe den yânŋe bo agep. Are kârikŋe olop akto Heakŋe olop akto okot owâiŋe olop agep. Akto yengâlân malionân yengât akmâ siâ me siâ akmâ meyion are nâŋgâi. ⁶ Aregât agak memenenŋe meyi. Dâ areâk bo. Sop ain luâk siâŋe bâleŋe akyengimbiâ are hanâk dâm Anutugât den membiâ umatŋe kakyenân dondâ âgâambo Anutugât Heakŋe tân yengumbo okot âlep humo nâŋgâyi, aregât Humonenŋaet agak meme

akto nengât agak meme meyi. ⁷ Ye hain akmâ hâk hilâlâm dondâ nângâyi aregât benje hanâk dâm heronje agi. Aregât Yesugât kâmolân gâtje Makedonia hânân akto Akaia hânân manmai arekje yengât pat nângâm agak meme yeje hainâk meyi. ⁸ Akto Makedonia akto Akaia areâk bo. Biwiyenje Anutugâlân katmâ manmâ âgâyi aregât pat sambelem arimbo kepia bikje bikje hârok nângâyi, aregât yengât dengât âi lâuwânje bo memberen. ⁹ Akto nen pup pup yengâlân togoyion amâ den pat âlepje nângâm heronje akmâ okot âlep aknengim manjan nenekmâ lâpio hepun yekmâ Anutu konok manman âlepje akto den bunje damunje are hoj bawa aganji a hârok makmâ miawakbiâ sambelem arimap. ¹⁰ Dâ areâk bo. Anutuje nanje momonânba olojdo agalep yâkje kuk bâleje miawakbiap aregât nengât moep aregât nen Yesugât kâmolân gâtje kugân bo kinbaen. Aregât yeje himbimânba purik katbiapgât lâmgom manmai.

2

Paulomanje Tesalonike yengât akmâ âi meyi.

¹ Galalupne, nen yengâlân togom makyengiennje bunje miawak yengjep are emelâk nângâyi. ² Akto ulik gulik Pilipi kepia ain ariyion ain umatje metje aknengiyi pat are emelâk nângâyi. Ainba Anutugât den pat âlepje are ye makyengiwerâm togoenne sop ainâk Tesalonike gâtje bikjande kuk bâleje humo aknengimbiâ hanâk dâm den pat âlepje makyengiyion aregât pat ye emelâk nângâyi. ³⁻⁴ Akto aregât lâuwânje makbe. Anutuje nengât

nângât den pat âlepņe arim makyenġiwai dâm hunġun nengiep areġât luâkņe nenekbiâ huraguâk bo dâm âmâ Anutuņe kambiam nenņe ekmap yâkņe nenekto huraguâk dâm areġât den pat bunņe makmâ agak meme âlepņeâk mem manmâ lau tu den bo makmaen. ⁵ Areġât ye lau tu den bo makyenġiminiongât pat are nângâyi. Akto hângât wan me wan bo egâlianġminion are nengât Anutuņe nângâep. ⁶ Akto Kristogât âi luâk kotnenņe Aposolo nenņe âmâ Anutuņe nângâmbo huraguâkgât makyenġimaen. Dâ nen âmâ hain akmâ âmâ luâk bikņande akto yeņe kotnenņe mem agatbaigât âi bo mem makyenġiminion. ⁷ Gârâmâ nen âmâ âmbâleņe nananġlupyeņe yaiwâk damunyeņe akmai dop hainâk akmâ yaiguâk akyenġiyion. ⁸ Akto okot âlep akyenġim areġât Anutugât den pat âlepņe are makyenġiyion. Dâ areâk bo. Yeņġât okot âlep dondâ nângâm areġât hâk biwinenņe yeņġiwaengât nângâyion. ⁹ Akto nenņaet hâk tângogât âi kârikņe mem manmâ hândâk hilâm hârok âi mem, “Tesalonike gâtņande sot me wan me wan nengimbiâ yeņġât wan me wan bo akbop.” dâm areġât âinenņaet puliņe nenâkâ sot wan puligoyion. Akto sop ainâk âi are hutņân den pat âlepņe makyenġim malion are nângâi.

¹⁰ O Galalupne, nenņe ye biwiyeņe Yesugâlân kali yeņġât wan me wan akyenġienņe ârândân agep are ye akto Anutu nenekbiâ agak meme âlepņeâk akto wan siâ bâleņe bo agep. ¹¹ Akto luâk siâņe nananġlupņe damunyeņe akmap dop hainâk nen âmâ yeņġâlân ikiņeâk ikiņeâk ¹² nângâ nângâyene mem owâiņe ketugum biwiyeņe

heronje agâk dâm makyenjiyon. Akto Anutuņe damunyeņe akmâ ikinjaet manman âlepņân katyekbiapgât yenjonmap are luâk yânņande nânğâyengimbiâ bâliwopgât agak meme âlepņeâk mem manmâ âgâwei hain dâm makyenjiyon.

Tesalonike gâtņande umatņe miawak yengimbo kârikņe akmâ kili.

¹³ Akto ulikņân Anutugât den makyenjiene ainâk den ire amâ den yânņe hain are bo dâyi amâ Anutugât den bunņe dâm meyi den irekņe ye biwiyene Yesugâlân kali yengât biwiyenân âi kârikņe memap. Aregât Anutu hokboâk hokboâk mepaimņe memaen. ¹⁴ O galama, Yuda luâk Yuda hânân manmâ Anutugât kâmolân gâtņe biwiyene Yesu Kristogâlân kali are yâk yengât kâmolân gâtņande bâleņe akyengimbiâ hâk hilâlâm mendâi ye aregât pat nânğâm watbiâ yengât kepian gâtņande bâleņe akyengimbiâ hâk hilâlâm hainâk nânğâm manmâ gayi. ¹⁵⁻¹⁶ Akto Yuda luâk biwiyene Yesugâlân bo kali yâk yengât pat makyengiwe. Yâk yengât hakulupyene ulikņân Anutugât Propete yengumbiâ moyi. Akto hinņe Yesu Humo gai kombiâ moep. Akto areâk bo. Hinņe Aposolone Yuda luâk bo manmai are makyengimbiâ biwiyene Yesugâlân katbiâ heņgemgo yekbop dâm wat nenekmai. Hain akmai aregât luâk âmbâle hârok bâleņe akyengimai. Akto Anutuņe yekmâ bâin bâleņe akto dosayene humo aktâp dâm kuk bâleņe akyengimbo umatņân mandâi.

Paulone Tesalonike yekberâm ukenņe nânğâep.

17 Gârâmâ galalupnenne, umatne arekne yengâlânba watnenekto hepunyektenne sop bâlensiâ yu aktâp. Are han biwinenne bo. Hâknennandeâk bâlâk manmâ mesak gosak agiongât yekbaengât nângâenne humo akto yengâlân togowerâm agion. 18 Aregât togom yekne dâm magion. Dâ nâmâ Paulo nune âmâ sop siân akto siân togowerâm dâre Niambiņe dâp tiginegep. 19 Gârâmâ nenne yengât nângâm mâruyenje akmâ kotnenne âgâkgât akmaen aregât hâmbâi Humonenne Yesu Kristo togomboân âmâ enemņân kinmâ âmâ yengât kambiam âlep akbaen. 20 Ye âmâ nengât egâlian gogâlean nenne akto yekâ nângâm âmâ herone marone nângâmai.

3

Paulone Timoteo hunğunaņdo ariep.

1 Galalupne, nen hain manmâ enem dewunyenje ekne dâm malion aregât bâin lâuwâņe bo lâmgoweren dâm nâ akto Sila netņeak Aten kepijan manmâ Timoteo yengâlân hunğun aņiot. 2 Akto galanetne Timoteo net olop Kristogât den pat makyenğim Anutu hoņ bawa aganmaengât hunğun aņdetne yengâlân togoep. Net Tesalonike kepijan gâtne biwiyenje kârikne kilâkgât Timoteo arim den sami makyenğimenâ biwiyenje sândugeâk dâm hunğun aņdetne yengâlân togoep. 3 Ye dâtne metne kakņân manmâ yeugewâigât Timoteo hunğunaņiot. Ye hin nângâi. Nen hârok nengâlân umatne hinare miawaknengimbo ârândâņ akmap. 4 Aregât akmâ nen ulikņân yengâlân manmâ den hin makyenğiyion. Luâk bikņande bugâņe

nenguwai, dâyon den are emelâk kârigiep a nângâi. ⁵ Aregât, “Ye gain gain mandâi? Biwiyenje Yesugâlân kârikje kindâp me Hâwât Amboje Bâleje yâkje hâwâtyekto den nenje hepunbiâ yân gem bo agep me?” dâre kambiamne indembo bâin ageine umatje iregât hirik dâm indânjân bam bâliwâigât Timoteo hungun anjere yengâlai togoep.

Timoteoje purikatmâ Tesalonike yengât pat Paulo maganep.

⁶ Wei galalupne, Timoteoje ye hepun yekmâ purik katmâ hinjeâk netgâlân togo hin maknetkiep, “Yesugât kâmot Tesalonike ke pian manmai arekje okot âlep aknengim biwiyenje Yesugâlânâk katbiâ talep. Akto nengât nângâ nengimâk manmai. Akto nenje ye enem dewunyenje ekberâm agion yenje hainâk nen nenekberâm aktâi.” dâm maknetkimbo herenje dondâ nângâiyot. ⁷ Aregât ire âmâ umatjân manden akto bugâje nengumaiân nen âmâ biwiyenje kali hainâk katmâ mandâi den are nângâenje biwinenje kârikje ketugu nenekto kambiamnenje sândugeâp. ⁸ Aregât âmâ ye Humogâlân kârikje tatberâi âmâ benje nen gai âlepjânâk manberen. Âmâ nângâ nângânenje bo gulip akberâp. ⁹ Aregât nenje Anutunenjaet enemjân kinmâ âmâ yengât dondâ mârumaen. Akto hain akmaigât gain gain Anutu okot âlep humo wanmâ mepaimje mendenne bunje akbiap? ¹⁰ Aregât hilâm hândâk âi humo dondâ mem hin ulilanmaen, “O Anutu, Tesalonike gâtje yâkje biwiyenje kat katgât bâlensiâ yeukje akto âmâ nenje âlepje ârândânj ketuguwaen aregât

dâp hekat nengimenâ arim tân yenjuwaen.”
 dâm ulilanmaen. ¹¹ Nen hain ulilanmaen aregât
 bikne amâ hin, Anutu Ewenenne akto Yesu
 Humonenne yâkne dâp hekat nengimbela âlepne
 dowâk yengâlân togowaen. ¹² Akto nenne okot
 âlep nângâ yengimaen dop hainâk Humonenne
 tanyengumbo okot âlep aganmâ akto luâk âmbâle
 yânnne okot âlep akyengiwei. ¹³ Aregât miawagâkgât
 biwiyene mem kârikne ketugu yekbiâp. Hain
 akmâ benne hâmbâi Humonenne Yesu are akto
 ikinne kâmolân gâtne ârândân manbai are olop
 peniangim ye akto nen menenekbiap. Sop ain
 amâ Tesalonike gâtne yengât biwiyene Anutu
 Ewenenneaet dewunñân katmai are bunne
 akbiapgât ulilanmaen.

4

*Manman nenne ârândânâk yeâkgât damunne ak-
 baen.*

¹ Galama, den bânne ire makmâ kepikmâ Yesu
 Humonenne yâkgât akmâ makyengiennne nângâm
 heנגemgowe. Ulik gulik agak meme Anutunne
 egâlianmap are mem manbiâ amâ heronne akmap.
 Aregât keinne makyengiennne nângâyi. Nângâm
 mem manmâ âgâmbiâ unjak miawaktâp aregât
 dondâne mem âgâwei. ² Akto ulikñân Humonenne
 Yesunne wan me wan aknet dâmap yâkne wâtne
 aknengimbo keinne makyengiyion are nângâi me?
³ Anutunne agak meme âlepne mem mannet dâm
 yengonlep aregât luâkdâ âmbendâ bo hepun akmâ

ba anġa hanâk hanâk bo meyekbei. Aregât Anutuŋe nânġâmbo bo huragumap. ⁴⁻⁵ Akto kambiamyeŋe egâlian are âlepŋeâk kilâk dâm luâk âmbâle Anutu bo nânġâmai are biwiyenye hanâk hanâk egâlian akmâ manmai nen hain akbâen dâm kambiamyeŋe damunŋe akmâ manbiâ luâk yânŋande akto Anutu yâkŋe yekbiâ huraguwiapgât âmbâle membiâ huraguwiâp. ⁶ Akto Humonenŋande bâleŋe akmai areyengât umatŋe kutigitbiap aregât keiŋe makyenġiyion. Aregât galalupyenye bâleŋe akyenġiwâigât galalupyenâet âmbâle olop bo manbei. ⁷ Aregât keiŋe hin. Anutuŋe agak meme âlepŋe mem manŋet dâm nengonlep amâ agak meme are helen ketugunet dâm bo nengolep. ⁸ Aregât luâkŋe den ire hamianmai amâ luâk den bo hamianmai amâ Anutu ikinâet Heak yenġimap are hamianmai.

⁹ Galama, imâ den siâ. Emelâk galalupyenye hârok kambiam âlep yenġimai aregât keiŋe Anutuŋe makyenġimbo nânġâyi aregât gala okot âlep aganġinet dâm siâkâ bo makyenġiweren. ¹⁰ Akto yenye Yesugât kâmolân gâtŋe Makedonia hânân manmai are hârok okot âlep akyenġimai. Aregât nenŋe ye wan akmai are wârakmâ membiâ miawakmâ yembiapgât hain kulemgoen. ¹¹ Akto den siâ hin hâwâtyekmâ makyenġiyion. Bam gutmâ ariwai me togowai me kepiâ siân siân manmâ amâ den kot kamboŋ agak bâlâk bo akbei. Akto bâtyenande âi mem manbei dâm makyenġiyion. ¹² Hain akbiâ amâ Anutu bo nânġanmai yâkŋe yekbiâ ârândân akbiâp. Akto mop miawakyenġimbo bikŋande tân yenġumbiâ bo dâweigât makyenġiyion

are nângâm hejngemgoweï.

Yesu togom mem agatnenekbiapgât den.

¹³ Galama, luâk âmbâle Anutu bo nânganmai yâk âmâ momo kârikne mombai aregât nângâm hame-wakmâ biwiyene umatne akto hanyene bokto indem tâgâiak akmai. Manmâ indem kambiam bâle akmâ manmai. Dâ ye âmâ hain akbâigât siâkâ makyenjenne nângânet. ¹⁴ Nen Yesu mondo hangombiâ sumânba agalep are nângâmaen aregât Anutune Yesugât kâmot bikne mombiâ hanyenguyi are momonânba goanyekto agatbiâ Yesu olop hungun yengimbo purik katbai. Aregât okot bâle bo nângâyengiwei. ¹⁵⁻¹⁶ Amâ hin. Humonenne maknengiepgât makyengien. Anutune bâin dâm kot kondo anelo yengât humo konokne Anutugât lâmun waito mun humo indembo âmâ sop ain amâ Humonenne denne kâriknande ikinne himbim hepunmâ gewiap. Dâ nen bikne boâk mombaenân âmâ Humonenne togowiap ain âmâ luâk âmbâle Yesugât kâmolân gâtne emelâk moyi arekne son agatbai. ¹⁷ Hain akbiâ âmâ hamiyenân luâk âmbâle golâ bikne manbaen amâ yâk olop hamandat kâlegen ain mendu agum Humonenne togombo olowâk himbimân âgâm manbaen. Ain Humo olop dondâne manmâ âgâwaen. ¹⁸ Are âlepne. Bâin den irekne galalupyene mem biwiyene manmâ kârikne ketugu yekbei.

5

Yesu pututugâk togowiapgât biwi owâim kinbaen.

¹ Galama, Humonenne togowiap are lâuwâne makyenngienne nângânet. Humonenne Yesu togowiapgât sopne aregât keine emelâk nângâyi aregât den makyengim kulem esenne kulemgowaengât âi lâuwâne bo tatâp. ² Gârâmâ yenek yu nângâi are Humogât sopne amâ luâk kâmburâne hândâknân boâk nângâmbiân togomai dop hainâk ³ luâk âmbâle hândâk kâlegen manmai are, “Nen âlepne tatenne kambiamnenne sândugem âgâwiap.” dâmbiâ âmâ ainâk Humonenne purik kato hilip yenju yengugât dopne dowâk yâk yengâlân miawakbiap. Akto âmbâle ne nanan memberâm hâk hilâlâm akmai dop hainâk umatne humo miawak yengimbo hepunakmâ bo ariwai. ⁴ Gârâmâ galalupne, ye hândâknân bo tatâi aregât luâk kâmburâne togomai dop hainâk Yesu purikkatbiap sopne are yâk bo nângâmbiâ miawak yengimbo otneyene ariwiap. Dâ ye âmâ hain bo akbai. ⁵ Ye âmâ hârok pagalenân akto dewutân manmai. Akto nen hârok omon me hândâk kâlegen bo manmaen. ⁶⁻⁷ Haingât luâk âmbâle yânne asin yeye amâ hândâknânâk yemai akto luâk âmbâle tu kârikne nem âmâ hândâknân gulip akmai. Nen hain akbâengât kambiam nenne damunne aktenne pâlâmne bo akto âmâ tu kârikne bo nendenne âmâ nângâ nângânenne hulan akbiâp. ⁸ Akto nen hilâmngât luâk âmbâle nângâm hengemgoenne kambiamnenne âlepneâk talâk dâm biwinenne Humogâlânâk katenne kinbiâp. Akto Humo olop âlepne maniâm. Akto tembe lokone, “Diñennân erânekbâi.” dâm diñennaet peke luguakmap nen dop hainâk kambiamnenne âlepneâk talâk dâm

biwinenŋe Humogâlânâk katenŋe kinbiâp akto Humo okot âlep agaŋne. Akto tembe lokonŋe kautne kom hionbopgât dâm kautyenân irimut kârikŋe kaunmai nen dop hainâk nângâ nângânenŋe gulip akbop dâm Anutonŋe bunewâk heŋgemgo nenekbiap are miawagâk dâm lâmgomaen. ⁹ Akto Anutonŋe nen âmâ ikinŋe kâmot dâm oloŋnenekto Yesugât biwinenŋe kalion aregât kuk bo aknengiwiap. Hingât oloŋnenegep. Humonenŋe Yesu Kristo arekŋe heŋgemgonenekbiapgât oloŋnenegep. ¹⁰ Akto Humonenŋe Yesu Kristo arekŋe, nen yâk olop mannegât nengât akmâ moep aregât purik katmâ gewiawân mombaen me hânân manbaen nen hârok agatmâ yâk olop golâ manmâ âgâwaen. ¹¹ Haingât ye biwiyenŋe kârikŋeâk kinbiâp dâm maganŋi goanŋi akmai hainâk ye galalupyenŋe den âlepŋeâk makyenŋimbiâ biwiyenŋe kârikŋeâk kinmâ âgâwiâp.

Damunlupnenŋe yengât amukyenân manbaen.

¹² O galama, den siâ ire wârakmâ makyenŋienŋe nângânet. Humonenŋe arekŋe damunlupyenŋe katyekto kinmâ hutyenân manmâ âi mem Humogât keinŋe makyenŋim biwiyenŋe gulip akbop dâm den kârikŋe makyenŋimai yâk yengât yekbiâ bo gewiâp. Gârâmâ yâk yengât den nângâm amukyenân manbei. ¹³ Akto damunlupyenŋe âi memai aregât okot âlep akyenŋim lau lokoyenŋim hanâk amukyenân manbei. Akto yengât hutyenân kuk heŋgân miawakbop dâm gala aganŋim biwi konok akmâ manbei.

Konam bo akbaen.

14 O Galalupne, yengât den kârikne hin ye makyengiengât yengât hutuyenân luâk âmbâle siâ konam akbiâ makyengim kârikne ketugu yeknet. Akto luâk âmbâle wan me wan hârok hamep akmai are tân yengumbiâ biwiyene kârikneâk kinmâ âgâwiâp. Akto luâk âmbâle hâkyene yeukne aktâp are hainâk tân yengunet. Akto luâk âmbâle hain akmai are titnan titnan yaiwâk akyengiwei. 15 Akto luâk âmbâle bâlene akyengimbiâ âmâ hainâk bâlene bo akyengim âmâ âlepneâk akyenginnet. Dâ hin akbei. Sop ârândânâk agak meme âlepne akmâ gala akyengiwei. Akto bikne bo potatyekmâ âmâ luâk âmbâle hârok yengâlâk akbei. 16 Akto hokboâk hokboâk mâru humo akbei. 17 Akto hokboâk hokboâk Anutu ulilanbei. 18 Akto Anutune Yesu Kristogât akmâ nângât kâmot nâ mepaine membei dâm egâlianmap aregât wan me wan âlepne me umatne miawak yengimbo ainâk Anutu okot âlepaganmâ mepaimne membei. 19 Akto Anutugât Heakne kâlâp hinare are bo limbâpkowei. 20 Akto luâk âmbâle agatmâ Anutune wan me wan akbiap aregât den makbiâ ye den are bo hâkân akbei. 21 Akto den are miawakto yeâmâ hârok dowâk bo membei. Dâ hin akbei. Den are nângâm hengemgom ire âmâ âlepne ire âmâ bâlene hain dâm den potatbei. Hain potatmâ den akto agak meme âlepne pañâk mem manmâ 22 den bâlene akto agak meme bâlene hepunbei.

Den bâine.

23 O Galalupne, nenne yengât Anutu hin ulilan den, Anutune kambiam nenne mem âlepne ketugumbo sândugemap yâkne meyekmâ

ârândân hârok ketugu yekbiâp. Hain akto benne Humonenne Yesu Kristo are purik katmâ lâuwânne togowiawân han biwiyenne âlepneâk kindo ekto ârândân akbiapgât ulilannden. ²⁴ Akto Anutunne oloŋ yekmap arekne âmâ ârândânâk hârok akmap aregât wan me wan hain miawak yenŋiwiap.

²⁵ O Galama, yenne hainâk nengât Anutu ulilanbei. ²⁶ Akto ye hârok gala konok akmâ lokom manŋan akbei. ²⁷ Nâ Humogât kârikŋân kinmâ hin maktân. Ye nâ yu kulengoân ire mem âmâ hainâk Yesugât kâmolân gâtne hârok oyanbiâ nânŋâwei. ²⁸ Akto Humonenne Yesu Kristo arekne damunyenne akmâ okot âlep akyenŋiâkgât ulilanmaen.

Yusugât Pat Âlep Den
The New Testament in the Timbe Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Timbe long Niugini

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Timbe

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

03f82704-6ad1-5094-a78e-e240d9f2d4f8